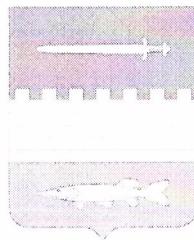

**СОВЕТ КРАСНООКТЯБРЬСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
НОВОШЕШМИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**
423193, РТ, Новошешминский район,
поселок совхоза «Красный Октябрь»,
улица Школьная, 3

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЯҢА ЧИШМӘ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ҚЫЗЫЛ ОКТЯБРЬ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**
423193, РТ Яңа Чишмә районы, Қызыл
Октябрь
с-зы поселогы, Мәктәп урамы, 3

тел.:(884348)33-2-28, факс:(8-84348)33-2-09, Kokt.Nsm@tatar.ru

КАРАР

Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Қызыл Октябрь авыл жирлеге Советы
" 05" сентябрь 2022 елның № 24-76

Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Қызыл Октябрь авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында Нигезләмәне раслау хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законнары, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Қызыл Октябрь авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, Яңа Чишмә муниципаль районыны Қызыл Октябрь авыл жирлеге Советы

КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Қызыл Октябрь авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында Нигезләмәне расларга (кушымта итеп бирелә).

2. Үз көчен югалткан дип танырга:

«Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Қызыл Октябрь авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында» 2021 елның 20 гыйнварындагы 7-20 номерлы Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Қызыл Октябрь авыл жирлеге Советы карары;

«Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Қызыл Октябрь авыл жирлеге Советының 20.01.2021 ел 7-20 нче номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Қызыл Октябрь авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр керту хакында» 2021 елның 31 маенданың 12-34 номерлы Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Қызыл Октябрь авыл жирлеге Советы карары;

«Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Қызыл Октябрь авыл жирлеге Советының 20.01.2021 ел 7-20 нче номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Қызыл Октябрь авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр керту хакында» 2021 елның 06 сентябрь 14-40 нче номерлы Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Қызыл Октябрь авыл жирлеге Советы карары.

3. Өлеге карарны интернет мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә Татарстан Республикасы хокукуй мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга <http://pravo.tatarstan.ru>, шулай ук Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре

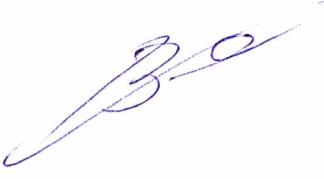
порталы составында Яңа Чишмә муниципаль районының рәсми сайтында интернет мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә <http://novosheshminsk.tatarstan.ru> урнаштырырга.

4. Әлеге карап рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

5. Әлеге каарның үтәлешен тикшереп торуны Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл жирлеге Советының Законлылық, экология, жирдән файдалану, торак – коммуналь хужалық һәм территорияне тәзекләндөрү мәсъәләләре буенча дайими депутат комиссиясенә йөкләргә.

Кызыл Октябрь авыл жирлеге башлыбы
Яңа Чишмә муниципаль районы

B.B.Захаров

КУШЫМТА
 Татарстан Республикасы
 Яңа Чишмә муниципаль районы
 Кызыл Октябрь авыл жирлеге
 Советы 2022 елның “05” сентябрь
 24-76 нче номерлы карарына

Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл жирлеге
 Советы депутаты статусы турында нигезләмә

Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл жирлеге Советы депутаты хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат тарафыннан үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда төп хокукий һәм социаль гарантияләрне билгели.

Статья 1. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл жирлеге Советы депутаты статусының хокукий нигезе

1. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Кызыл Октябрь авыл жирлеге Советы депутаты статусы (алга таба – депутат) Россия Федерациисе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Кызыл Октябрь авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставы (алга таба – авыл жирлеге Уставы), әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Жирле үзидарә органнары депутаттың үз хокукларын һәм бурычларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыралар.

Статья 2. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутат вәкаләтләре, әлеге Нигезләмәнен 3 нче статьясында каралган очраклардан тыш, Татарстан Республикасы Кызыл Октябрь авыл жирлеге Советы (алга таба - авыл жирлеге Советы) эшли башлаган көннән башлана һәм авыл жирлеге Советының яңа чакырылыышы эшли башлаган көннән туктала.

2. Депутаттың вәкаләтләре вакыты жирлек уставы белән «Россия Федерациисендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә билгеләнә.

Статья 3. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставкалар;
- 3) суд тарафыннан эшкә сәләтsez яисә чикләнгән эшчән дип тану;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип иғълан итү;
- 5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;
- 6) Россия Федерациисеннән читкә дайими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациисе гражданлыгын йә чит ил гражданлыгын-Россия Федерациисенең халықара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданын туктату, алар нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил гражданлыгы (ярдәмгә алу) яисә чит ил гражданы яисә чит ил гражданы территориясендә дайими яшәү хокукуын раслаучы башка документ булу хокукуына ия., Россия Федерациисенең халықара

шартнамәсе нигезендә, әгәр Россия Федерациясенең халықара килемешүендә башкасы каралмаган булса, жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

- 8) сайлаучылар фикере;
- 9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
- 10) хәрби хәзмәткә чакырылу яки аны алыштыручи альтернатив граждан хәзмәтенә жибәрү;
- 11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләуләрне үтәмәгән очракта;
- 12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очракларда;
- 13) муниципаль район составында аның жирлек башлыгы, жирлекнең вәкиллекле органы депутаты буларак вәкаләтләрен туктату.

2. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында жирлек Советы карары вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә әгәр ул жирлек Советының муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы сессияләре арасында барлыкка килгән булса - мондый нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмыйча барлыкка килә.

3. Татарстан Республикасы Президенты депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, жирлек Советына әлеге гариза кергән көн депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн булып тора.

Статья 4. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе

1. Депутат аның жирлек Советы депутаты шәхесен һәм вәкаләтләрен раслаучы төп документы булган таныклыгына, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында аннан файдаланучы күкрәк билгесенә ия.

2. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе турында нигезләмә, аларның тасвиrlамасы жирлек Советы тарафыннан раслана.

Статья 5. Депутат үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутат депутат эшчәнлеген бушатылмаган нигездә башкара, ул үзенең депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хәзмәт һәм хәзмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алыш бара, жирлек уставы белән билгеләнгән очраклардан тыш.

Статья 6. Депутат эшчәнлеге формалары

1. Депутат эшчәнлегенең формалары булып тора:

- а) жирлек Советы утырышларында катнашу;
- б) жирлек Советы комиссияләре эшендә катнашу;
- в) жирлек Советы каравына жирлек Советы каарлары проектларын керту;
- г) депутат таләбе керту;
- д) депутат мөрәжәгате юнәлеше;
- е) дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, иҗтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфаи затларына тәкъдимнәр керту;
- ж) тиешле вазыйфаи затларга гражданнар хокукларын бозуны кичекмәстән кисәтү буенча чаралар күрүне таләп итеп мөрәжәгать итү;
- з) сайлаучылар белән әшләү;
- и) депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;

к) территориаль ижтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат эшчәнлеге шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, жирлек уставы, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл жирлеге Советы Регламентында (алга таба - жирлек Советы Регламенты), башка муниципаль актларда каралган башка рәвешләрдә дә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Статья 7. Депутатның Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл жирлеге Советы утырышларында катнашуы

1. Депутат жирлек Советы утырышларында шәхсән катнаша.

2. Депутат жирлек советы утырышларын үткәру вакыты һәм урыны, карап тикшерүгә кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәр итә, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча барлық кирәклө материалларны жирлек Советы Регламенты нигезендә ала.

Авыл жирлеге Советы утырышында катнашу мөмкин булмаса, депутат бу хакта алдан ук Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл жирлеге башлыгына хәбәр итә.

3. Депутат хокуклы:

1) комиссиядә һәм жирлек Советына тиешле вазифаларга сайларга һәм сайланырга;

2) жирлек Советында карау өчен сораулар бирергә;

3) высказывать фикерен формалаштыру мәсьәләләре буенча төзелә торган авыл жирлеге Советы органнары һәм кандидатуралары вазыйфаи затлар, сайлана (билгеләнә торган, килештерә торган) Советына авыл жирлеге;

4) закон чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә авыл жирлеге Советына хокукый актлар проектларын кертергә;

5) көн тәртибе, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, каарлар проектларына һәм жирлек Советының башка актларына тәзәтмәләр кертергә;

6) жирлек Советы утырышында теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның, жирлек Советына хисап бирүче яисә контрольдә тотылган затның чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) жирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) жирлек советы утырышларында, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия булган гражданнар мәрәҗәттәрен игълан итәргә;

9) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, беләшмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

10) жирлек Советы утырышлары беркетмәләренән әчтәлеге белән танышырга.

4. Жирлек Советы утырышында депутат тарафыннан әйттелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр жирлек Советының тиешле комиссиясе тарафыннан карала һәм тикшерелә.

Статья 8. Депутатның жирлек Советының даими һәм вакытлы комиссияләре эшендә катнашуы.

1. Депутат жирлек Советы комиссияләре эшендә шәхсән катнаша, аның әгъзасы булып тора, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм каарлар кабул итүдә катнаша.

2. Депутат әгъзасы булмаган комиссияләр эшендә катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм киңәш бирү тавышы хокуки белән каарлар кабул итүдә катнаша ала.

Статья 9. Депутатның жирлек Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәүдә

катнашуы.

1. Депутат жирлек Советы һәм аның комиссияләренең үз компетенциясе кысаларында бирелгән йәкләмәләрен үтәргә тиеш.

2. Депутат жирлек советы яки аның комиссияләре күшүү буенча, муниципаль берәмлек чикләрендә булган оештыру-хокукый формаларына һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, жирлек Советы каарларының үтәлешен тикшерүдә катнаша.

3. Йәкләмәне үтәү нәтижәләре турында депутат жирлек Советына яки аның комиссиясенә хәбәр итә.

Статья 10. Депутат таләбе

1. Депутат жирлек Советы утырышларында жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, жирлек Советы тарафыннан төзелә яки сайлана торган башка органнар житәкчеләренә, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә депутат таләбе белән аларның компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча мәрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе-депутат мәрәжәгате, ул жирлек Советы каары буенча депутат таләбе дип таныла. Депутат таләбе турындагы тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм жирлек Советы утырышында жирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә игълан ителә.

3. Жирле үзидарә органы, вазыйфаи зат, депутат таләбе жибәрелгән муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе ача язма рәвештә җавап бирергә тиеш. Җавап орган житәкчесе, вазыйфаи зат, депутат таләбе жибәрелгән муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

4. Гарызнамәнең инициаторы гарызнамәдә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнаша ала. Гарызнамәнең инициаторына аларны карау көне турында алдан, әмма мәсьәләне карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмычча хәбәр ителә.

5. Жирлек Советы Жирле үзидарә органына, жирле үзидарә органының вазыйфаи затына, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесенә депутат таләбе буенча кабул ителгән каарның үтәлеше турында жирлек советы билгеләнгән вакытка язмача җавап бирергә хокуклы.

Статья 11. Депутат мәрәжәгате

1. Депутат мәрәжәгате дип депутатның Дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына, курсателгән органнарының вазыйфаи затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләренә, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан оештыру-хокукый формаларына һәм ижтимагый берләшмәләргә, аларның компетенциясенә керүче мәсьәләләр буенча, депутат эшчәнлеге белән бәйле мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатыннан, язмача мәрәжәгате санала.

2. Депутат мәрәжәгате депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә жибәрелә.

3. Дәүләт хакимиите органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, оешмалар, аларның оештыру-хокукый формаларына һәм ижтимагый берләшмәләр тарафыннан депутат мәрәжәгатъләрен карау гамәлдәгә законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

4. Депутат мәрәжәгатенә җавап мәрәжәгаттә куелган сорауларның асылы буенча булырга һәм мәрәжәгать жибәрелгән вазыйфаи зат тарафыннан яисә вәкаләтле зат тарафыннан имзаланган булырга тиеш.

Статья 12. Депутатның сайлаучылар белән үзара мәнәсәбәтләре

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучыларның мөрәжәгатьләрен карый, гражданнарны кабул итә, дәүләт хакимиятенең тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм иҗтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук сайлаучыларны айга кимендә бер тапкыр кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга үз эшчәнлекләре турында алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр итә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин иту буенча чаралар күрә:

алардан кергән тәкъдимнәрне, шикаятыләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дөрес хәл итүгә ярдәм итә;

гражданнарны кабул итә;

жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

5. Депутатларның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, биналарда, ишегалды территорияләрендә үткәрелә, аларның исемлеге һәм тәртибе жирлекнең башкарма-идарә органы тарафыннан билгеләнгән.

Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенең жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

Статья 13. Депутатның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Жирлек Советы депутаты депутат фракциясе яки уртак эшчәнлек һәм карала торган мәсьәләләр буенча позицияне белдерү өчен төзелә торган төркем составына керергә хокуклы.

2. Фракцияләр һәм башка депутат берләшмәләрен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлеге тәртибе жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

Статья 14. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мәнәсәбәтләре

1. Депутат аның жирлек советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәэмин итә торган бәтен хокукка ия.

2. Жирлек советы депутатның сайлау округында, жирлек Советында аның эше, жирлек Советының, аның органнарының каарлары һәм курсәтмәләренең үтәлеше турында хәбәрен тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфаи затлары депутатка аның эшендә кирәkle ярдәм курсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлеге, икътисади һәм социаль үсеш программаларын үтәүнен барышы, депутатның тәнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирәләр, депутат тарафыннан законнарны, муниципаль берәмлекләренең вәкиллекле органнары эш тәжрибәсен, жәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

Статья 15. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан кабул итүгә хокуку

Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Кызыл Октябрь авыл жирлекке муниципаль берәмлекләре

территориясендә жирле үзидарә органнары, предприятие, оешмалар, муниципаль милек рәвешендәге учреждениеләрнең вазыйфаи затларын чираттан тыш кабул итү хокуқыннан файдалана.

Статья 16. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокуқы

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәnlеге белән бәйле, закон тарафыннан сакланмыый торган яшерен мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокуқына ия.

Статья 17. Депутат бурыйчлары

1. Депутат бурыйчлы:

1) үз эшчәnlеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, жирлек уставын, башка муниципаль хокукий актларны үтәргө;

2) гражданныарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэммин итү;

3) дайми, кимендә айга бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итү;

4) гражданныарның, оешмаларның, аларның оештыру-хокукий формасына, иҗтимагый берләшмәләргә, дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мәрәжәгатьләрен үз вакытында карага һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә жавап бирергө;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган санды хисап тотарга;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрне үтәргө;

7) «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргө, бурыйчларны үтәргө;

8) өхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәргө;

9) дәүләт һәм закон тарафыннан саклана торган башка серләрне сакларга, шулай ук гражданныарның шәхси тормышына, намусына һәм а布鲁ена кагылышлы, депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләрне таратырга;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килүче елның 30 апреленнән дә соңға калмыйча үзләренең керемнәре, чыгымнары, мәлкәте һәм мәлкәти характердагы йәкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук гамәлдәге законнар нигезендә үз хатынының (иренен) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мәлкәте һәм мәлкәти характердагы йәкләмәләре турында белешмәләр тапшырырга тиеш.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы һәм башка муниципаль хокукий актлар белән йәкләнгән башка бурыйчларны башкара.

Статья 18. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Үз вәкаләтләрен дайми нигездә башкаручы депутат хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәnlеге белән шәксән яки ышанычлы затлар аша шәгыльләнергө;

2) коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында тәзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төzelеш, гараж кооперативарының, күчемсез милек милек

милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында катнашу (конференция);

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия идарәсендә, һөнәр берлеге органында, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төzelгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төzelеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында катнашу (конференция), Татарстан Республикасы Президентына алдан хәбәр итү тәртибендә катнашу (сәяси партия идарәсендә, һөнәр берлеге органында, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә;

в) муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләр Советы Ассоциациясенә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләренә, шулай ук аларның идарә органнарында тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер) булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталында өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүенде яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр һәм күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

2. Даими нигездә вәкаләтләрен башкаручы Депутат граждан административ яки жинаять эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак яки административ хокук бозу турында эш буенча катнаша алмый.

Статья 19. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм өхлак нормаларын, шул исәптән өхлак нормаларын да катый үтәргә тиеш:

1) жирлек Советы утырышларында билгеләнгән тәртипне һәм регламентны үтәргә;

2) депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә үз көченә керә торган башка депутатларга, вазыйфаи затларга һәм гражданнарга карата түзәмлек һәм хөрмәт курсату, ихтирамсызылык курсату, ихтирамсызылык белдерү;

3) депутат эшчәnlеге белән бәйле булмаган максатларда, әгәр бу мәгълүматлар Дәүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яки закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшикли итсә, депутат вәкаләтләрен үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратырга һәм кулланмаска;

4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар

Эшчәнлегенә шәхсән яки аның якыннарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә депутат статусыннан файдаланмаска;

5) депутат вазыйфаларының объектив башкарылувында шик тудырырлык гамәлләр, гаризалар, эш-гамәлләрдән тыелырга, шулай ук аның аbruена яисә жирлек советы аbruена зыян китерә алырлык низаглы ситуацияләрдән котылырга;

6) мәнфәгатьләр конфликтyna китерә яисә китерә торган вазыйфаларны башкарганда шәхси кызыксынучанлык барлыкка килгәндә, бу хакта Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә хәбәр итәргә hәм аның мәнфәгатьләр конфликтyn булдырмауга юнәлдерелгән каарларын үтәргә мөмкин;

7) Жирлек советы тарафыннан билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта, депутатның үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә, жирлек Советы кушуы буенча, тиешле комиссия тарафыннан карала.

Статья 20. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди hәм башка гарантияләре жирлек уставы, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районның муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутат хокукларының гарантияләре, аларны жинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлау, арест, тентү, сорau алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль hәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук торак hәм (яки) хезмәт урынын, аларның багажын, шәхси hәм хезмәт транспорт чараларын, алар тарафыннан кулланыла торган элемтә чараларын исәпкә алганда, федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтегән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция өчен hәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыккач та, жинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан халык алдында мыскыл итү, яла ягу яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.